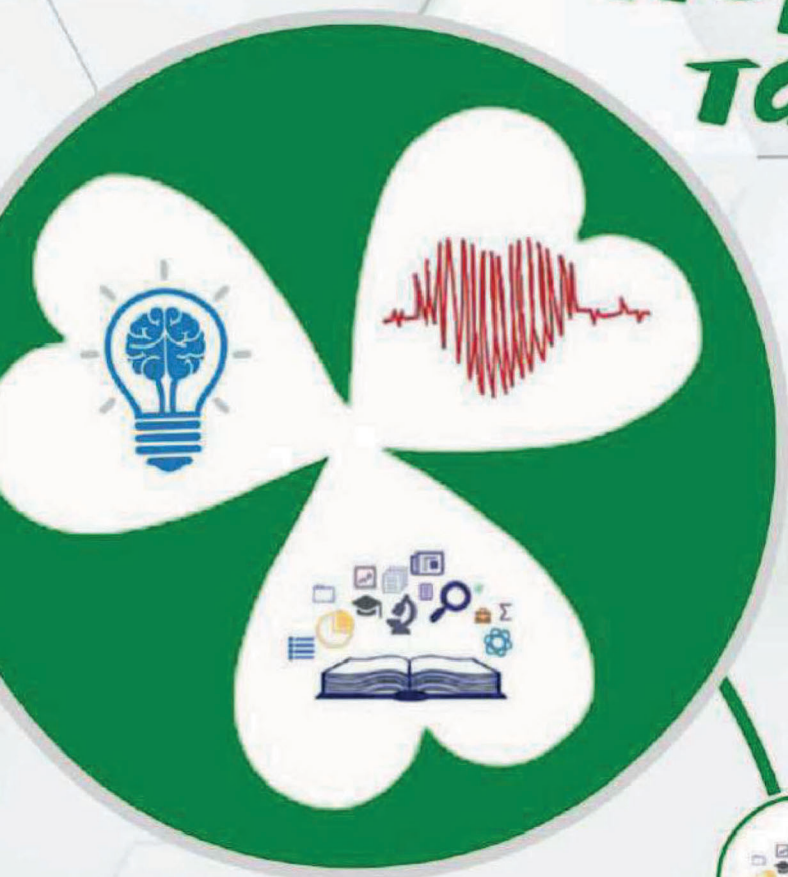

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№3(49)2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 3(49) 2025

Київ – 2025

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and Moral
Education

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 3(49) 2025

Kiev – 2025

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»):
журнал. 2025. № 3(49) 2025. С. 1972

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 17.03.2025, № 7/3-25)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григоріївна — кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бабчук Ірина Григоріївна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Баргєнєва Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Шашіца в Пiлi (м. Пiла, Польща)
9. Гвоздьжєвіч Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадіжу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

- Чигріна Я.Ю., Мойсеєнко І.М.** 997
СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
- Чиченьова О.М., Лукачина А.В., Новікова І.В.** 1007
ВПЛИВ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ НА СТАН ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ ТА СПОСОБИ УНИКНЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ В МАЙБУТНЬОМУ
- Шамелашвілі К.Л., Земляний О.А.** 1018
ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІАДИ З БІОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Шинкарук О.В.** 1026
КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ НАУК ПРО ЖИТТЯ
- Ягоднікова В.В., Торкіна К.М.** 1038
ЧИННИКИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК КОМАНДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТАРШО-КЛАСНИКІВ
- Янкович О.І., Винничук С.О., Луцків В.Б., Кузьма І.І., Винничук О.Т.** 1048
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

СЕРІЯ «Психологія»

- Lunov V.Ye., Didukh M.L.** 1060
INTUITIVE DETERMINATION IN DECISION-MAKING: A COGNITIVE STYLE PERSPECTIVE
- Manchuk V.I., Omelianovych I.M., Mytskan T.S.** 1075
APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO CREATE INDIVIDUAL EDUCATIONAL PROGRAMS FOR CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDERS
- Stakhova O.O., Voinalovych L.P.** 1089
DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL SELF-AWARENESS OF FUTURE SPECIALISTS
- Бабич С.Л.** 1101
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОСОБИСТІСНОГО ДИНАМІЗМУ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО РЕСУРСУ ФАХІВЦЯ
- Болотнікова І.В.** 1113
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИКІВ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПРОФЕСІЯХ ТИПУ «ЛЮДИНА-ЛЮДИНА»

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 3(49) 2025

УДК 378:373.091.12.011.3-051

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-3\(49\)-1048-1059](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-3(49)-1048-1059)

Янкович Олександра Іванівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, тел.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0000-0003-4253-5954>

Винничук Сергій Олегович аспірант кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, тел.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0009-0009-4063-0529>

Луцків Віталій Богданович аспірант кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, тел.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0009-0007-9886-717X>

Кузьма Ірина Ігорівна кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Тернопіль, тел.: (0352) 43-57-83, <https://orcid.org/0000-0002-1219-8216>

Винничук Олег Теофілович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, тел.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0000-0002-9709-7296>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті на основі аналізу досвіду закладів вищої освіти України обґрунтовано форми, методи підготовки майбутніх учителів до розвитку успішної особистості учнів.

Наведено результати анкетування студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. З'ясовано, що майбутні вчителі усвідомлюють необхідність вивчення технологій успіху, аналізують чинники досягнення успіху відомих людей, здійснюють саморозвиток, визначили перспективи для підвищення рівня успішності. Проте майже кожен четвертий студент не знає способів і засобів виконання цього завдання, а також, як самому стати успішною особистістю.

Показано, що розвиток успішної особистості – це складний процес. Його реалізація вимагає застосування системного підходу. Формування успішної особистості в університетах здійснюється через участь у центрах і клубах (Клуб успішних людей, Центр лідера, Центр розвитку успішності та громадської свідомості тощо), вивчення інтегрованих курсів, зокрема вибіркового компонентів, як-от: «Педагогіка успіху», «Організація успішної діяльності», «Коучингові технології в освіті» тощо, студіювання окремих тем про формування успішного учня в нормативних педагогічних дисциплінах, застосування низки методів (моделювання ситуацій, інтерактивних, кейс-стаді, проєктних, портфоліо, рольових ігор тощо). Проте доцільно розробляти і нові способи навчання для створення відповідного банку методів. Акцентується увага на необхідності формування, окрім soft skills, високої самооцінки та віри в себе.

Важливими ідеями, що простежуються в процесі дослідження, є забезпечення взаємозв'язку між заможністю і моральністю, між розвитком успішної особистості та поступом держави; між успішністю людей та сталим розвитком суспільства.

Ключові слова: успіх, успішна діяльність, майбутні вчителі, учні, заклади вищої освіти, гнучкі навички, педагогіка успіху, коучингові технології.

Yankovych Oleksandra Ivanivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Methods of Primary and Preschool Education, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, tel.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0000-0003-4253-5954>

Vynnychuk Serhii Olehovych PhD student at the Department of Pedagogy and Methods of Primary and Preschool Education, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, tel.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0009-0009-4063-0529>

Lutskiv Vitalii Bohdanovych PhD student at the Department of Pedagogy and Methods of Primary and Preschool Education, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, tel.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0009-0007-9886-717X>

Kuzma Iryna Ihorivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Lecturer at the Department of Pedagogy, Psychology and Inclusive Education, Ternopil Regional Municipal Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Ternopil, tel.: (0352) 43-57-83, <https://orcid.org/0000-0002-1219-8216>

Vynnychuk Oleh Teofilovych Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, tel.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0000-0002-9709-7296>

TRAINING FUTURE TEACHERS TO DEVELOP A SUCCESSFUL PERSONALITY OF SCHOOL STUDENTS IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article, based on an analysis of the experience of Ukrainian higher education institutions, substantiates the forms and methods of training future teachers to develop a successful personality of school students.

The results of a survey conducted among the first (bachelor's) level students have been presented. The study found that future teachers recognize the importance of studying success technologies, analyse the factors contributing to success of well-known individuals, are engaged in self-development, and identify prospects for enhancing their own success. However, nearly one in four students is unaware of the ways and means to accomplish this task and how to become a successful personality themselves.

It has been shown that the development of a successful personality is a complex process that requires a systemic approach. At universities, this process is facilitated through participation in various centres and clubs (e.g., Successful People Club, Leader Centre, Centre for the Development of Success and Public Consciousness), studying integrated courses, including elective components, such as Success Pedagogy, Organisation of Successful Activities, and Coaching Technologies in Education, as well as exploring specific topics on the formation of a successful school student within core pedagogical disciplines. Additionally, various methods are used, including situation modelling, interactive, case studies, project-based learning, portfolios, role-playing games, etc. However, it is also advisable to develop new teaching approaches to create an appropriate bank of methods. Emphasis has been placed on the importance of forming not only soft skills but also high self-esteem and self-confidence.

Important ideas traced from the research include the connection between wealth and morality, between the development of a successful personality and the progress of the state, and between people's success and the sustainable development in society.

Keywords: success, successful activities, future teachers, school students, higher education institutions, soft skills, success pedagogy, coaching technologies.

Постановка проблеми. В останні два десятиріччя актуалізувалися проблеми успіху, успішності, розвитку в здобувачів вищої освіти гнучких навичок. Обґрунтовано терміни та засади педагогіки успіху, розроблено інноваційну технологію «Організація успішної діяльності» тощо. Навіть в умовах воєнного стану проблема успіху не лише не втратила актуальності, а й стала ще важливішою, адже відбудувати країну й забезпечити її поступ можуть лише люди, що здатні визначати суспільно значущі цілі і досягати їх.

Питання успіху розглядаються також у зарубіжній педагогічній теорії та практиці. Вони є темою науково-популярних книг, адже часто успішність ототожнюється із заможністю і щастям.

У процесі підготовки майбутніх учителів вагому увагу приділено розвитку гнучких навичок (soft skills) як провідному чиннику досягнення цілей. Проте потребує дослідження тема, чи готові студенти розвивати навички XXI століття в учнів, ставши педагогічними працівниками.

Аналіз досліджень засвідчує, що лише кожен п'ятий здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – майбутній учитель – знає, які способи і засоби формування успішної особистості учнів та розвитку успішності студентів доцільно використовувати для досягнення життєвих цілей. Отже, є потреба наукових пошуків у контексті підготовки педагогів до формування успішної особистості здобувачів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема успіху й успішності, формування гнучких навичок дошкільників і учнів є предметом досліджень В. Калошина, К. Крутій, І. Кузьми, О. Максимової, Г. Терещука тощо; розвиток успішної особистості студентів вивчають К. Біницька, І. Брюховецька, Л. Грень, К. Коваль, В. Михайличенко, М. Олійник, О. Романовський, О. Самойленко, Т. Штайнер та ін.

О. Романовський, В. Михайличенко, Л. Грень визначили суть понять «успіх», «педагогіка успіху», обґрунтували педагогіку успіху «як інтегральний особистісно-орієнтований підхід до формування успішності особистості» [1, с. 36]. Ці науковці показали значення саморозвитку студентів як необхідної умови їхнього професійного становлення, представили діагностичні методики для визначення стану спрямованості студентів на успішну професійну діяльність.

З'ясовано, що в освітньому процесі доцільним є поєднання педагогіки успіху і педагогіки серця, вивчення спеціальних праксеологічних дисциплін, забезпечення оволодіння студентами технологією розв'язування життєвих задач тощо [2, с. 44].

У контексті теми дослідження заслуговує на увагу дисертаційна праця О. Козьменко «Підготовка успішної людини в закладах вищої освіти США (друга половина XX – початок XXI століття)». Учена з'ясувала суть понять «успіх» та «успішна людина». А оскільки феномен успіху «визначається як категорія філософії, культури, соціології, лінгвістики, психології та педагогіки», то «кожна предметна галузь надає певну специфіку до його тлумачення» [3, с. 2]. Поняття успіху є неоднозначним та суперечливим конструктом, оскільки з плином часу змінюються цінності та пріоритети [3, с. 3].

Заслуговує на увагу ідея О. Козьменко про те, що «концепт успіх / success пройшов декілька стадій культурно-історичної еволюції і, у кінцевому рахунку, оформився в сильну й функціональну національну ідею» [3, с. 2]. На основі цього твердження можна зробити висновок про взаємозв'язок між формуванням успішної особистості та процвітанням держави.

Варто також акцентувати увагу на тому, що О. Козьменко вважає успішного студента людиною, що не лише має академічні здобутки, а й володіє духовно-моральними цінностями [3, с. 2].

Проте в підготовці успішного вчителя є недоліки, зокрема щодо розвитку гнучких навичок (soft skills), або, як їх ще називають, навичок ХХІ століття. Як зауважили О. Самойленко, І. Брюховецька, Т. Штайнер, «у більшості освітніх програм відсутній системний підхід до формування цих навичок, що знижує рівень підготовленості педагогів до викликів реальної професійної діяльності» [4, с. 57].

У наукових джерелах не виявлено методик, способів, напрямів підготовки майбутніх учителів до формування успішної особистості учнів у закладах загальної середньої освіти, зокрема в умовах сучасних суспільних викликів, необхідності забезпечення сталого розвитку. Проте саме від педагогічних працівників, від оволодіння ними системами, прийомами виховання успішної особистості, залежить здатність виховувати успішних громадян для відбудови зруйнованої війною країни і її поступу.

Отже, актуальною є **мета статті**: обґрунтувати форми, методи підготовки майбутніх учителів до розвитку успішної особистості учнів у закладах загальної середньої освіти.

Для досягнення цілей було використано такі **методи наукових пошуків**:

- аналіз (порівняльний аналіз) науково-педагогічної літератури;
- інтерпретаційно-аналітичний, що передбачав інтерпретацію, порівняння, систематизацію фактів наукових джерел, їхнє узагальнення та визначення напрямів, форм, методів, засобів підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня до виховання успішного учня;
- анкетування для виявлення стану підготовленості майбутніх учителів до формування успішної особистості учнів та визначення напрямів і способів навчання студентів у контексті досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутніх учителів у закладах вищої освіти (ЗВО) України здійснюється з акцентом на розвиток гнучких навичок, зокрема лідерських якостей. Досвід реалізації інновацій в цьому контексті є в багатьох університетах. Популярні школи лідера, клуби успішних людей тощо.

Заслуговує на увагу досвід формування успішної особистості в Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля. Цей заклад є двічі переміщеним: з Луганська до Северодонецька, а згодом до Києва. Отже, студенти в умовах постійних змін потребують особливої підтримки.

У Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля функціонує відкритий у 2020 р. Центр розвитку успішності та громадської свідомості [3, с. 7]. Метою роботи Центру є «створення умов всебічного розвитку особистості для подальшої самореалізації здобувачів вищої освіти; надання

соціальної, педагогічної та психологічної допомоги, організації роботи зі студентами та викладачами, спрямованої на розвиток успішності, моральних та особистісних якостей, формування атмосфери поваги та академічної культури, громадянської відповідальності, сприяння розвитку студентського самоврядування» [3, с. 414–415].

Вагомість роботи Центру полягає в підтримці студентів, наданні психолого-педагогічної допомоги в питаннях адаптації та труднощів навчання.

Становить цінність вирішення в науковій роботі О. Козьменко міждисциплінарних проблем, взаємозв'язку успіху, щастя і благополуччя. Наприклад, спираючись на ідеї Едмундсона, О. Козьменко акцентує увагу на тому, що «благополуччя й успіх можна добре підтримувати завдяки впливу поезії, мистецтва та літератури» [3, с. 430].

Серед основних напрямків роботи Центру розвитку успішності та громадської свідомості можна визначити такі: «співпраця з фондами підтримки переселенців та соціально незахищених верств населення, з благодійними фондами для надання допомоги студентам та працівникам Університету; запровадження педагогічних методик формування в здобувачів вищої освіти здатності до сприйняття об'єктивної критики та здібностей до конструктивної самокритики; навичок самоорганізації навчальної роботи, тайм-менеджменту, діяльності в умовах невизначеності; організації неформального навчання, тренінгів, семінарів із метою підвищення громадської свідомості здобувачів вищої освіти та їхньої громадської активності в суспільному середовищі; презентація успішного досвіду самореалізації та громадської активності випускників Університету; підготовка та реалізація проєктів, спрямованих на формування та підвищення університетської культури; сприяння розвитку творчих здібностей, корисних для успішної самореалізації здобувачів вищої освіти у суспільному й професійному житті; співпраця з іншими закладами освіти, установами та організаціями» тощо [3, с. 415].

Необхідно зазначити, що описані форми роботи використовуються для розвитку успішності студентів (сприяють розвитку гнучких навичок, зокрема лідерських якостей).

Проте існує потреба в підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – майбутніх учителів – до організації успішної діяльності в школах в умовах нових суспільних викликів.

У такій підготовці необхідно виокремити два взаємопов'язані напрями роботи:

- формування успішної особистості студента;
- опанування майбутніми педагогами вміннями виховувати успішну особистість учнів.

Як засвідчує аналіз досвіду ЗВО України, задля формування успішної особистості застосовується залучення студентів до участі в Центрі лідера, Клубі успішних людей, Центрі розвитку успішності та громадської свідомості тощо.

Ефективною формою роботи є розробка та використання спеціальних навчальних курсів, наприклад: «Педагогіка успіху», «Коучингові технології в освіті», «Організація успішної діяльності» тощо. Їхню доцільність та потребу впровадження інших дисциплін на теми успіху засвідчують результати наукових досліджень. Зокрема, було проведено анкетування студентів третіх-четвертих курсів, що здобувають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка та Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського із залученням 90 респондентів.

Передусім було визначено, у чому, на їхню думку, полягає успіх. Отримано такі відповіді на запитання «Що для Вас означає успіх?» (кожен міг обрати декілька варіантів):

а) матеріальне благополуччя, високі заробітки (цей варіант обрали 58 респондентів, що становить 64,4% від загальної кількості опитаних);

б) рівновага в житті (внутрішня гармонія), наявність теплих стосунків з оточенням та в сім'ї (80 осіб, 88,9%);

в) кар'єрний ріст (53 особи, 58,9%);

г) високі бали за екзамени і заліки в університеті (13 осіб, 14,4%);

г) здатність поєднати навчання з роботою (21 особа, 23,3%);

д) спосіб життя, що відповідає балансній моделі Н. Пезешкіана (6 осіб, 6,7%);

е) готовність до змін (34 особи, 37,8%);

є) Ваш варіант (жоден студент не вказав свій варіант);

ж) ще не визначилася (не визначився) (такий варіант обрали 3 респонденти, що становить 3,3%).

Отже, найбільше студентів (80 осіб) вважають, що успіх – це рівновага в житті (внутрішня гармонія), наявність теплих стосунків з оточенням та в сім'ї. Щодо кар'єрного росту, то це значні досягнення для 53 осіб (58,9%). Викликає занепокоєння, що високі результати в навчанні вважають успіхом лише 13 респондентів із 90, що становить 14,4%. А це означає, що успішність у навчанні студенти не пов'язують із майбутнім успіхом у професійній сфері та особистому житті.

Водночас на запитання «У якій діяльності вважаєте себе успішними» відповіді (а кожен міг обрати декілька варіантів) розподілилися так: у навчальній – 35 респондентів (38,9%), професійній – 47 (52,2%), спортивній – 13 (14,4%), громадській – 22 (24,4%), мистецькій – 15 (16,7%), у сімейному житті – 45 (50%), в інших видах діяльності – 3 (3,3%). Викликає занепокоєння, що 7 студентів (7,8%) не вважають себе успішними в жодній сфері.

Простежуються й позитивні тенденції. Студенти усвідомлюють необхідність вивчати технології успіху («ні» відповіло лише 10% респондентів), здійснюють саморозвиток (виконують вправи; беруть участь у тренінгах, клубах, проєктах; читають книги про успіх тощо) для підвищення

успішності («ні» відповіло лише 5,5%), аналізують чинники досягнення успіху відомих людей («ні» відповіло лише 14,4%), визначають перспективи (чи визначили цілі) для підвищення рівня успішності («ні» відповіло лише 6,7%).

Результати анкетування студентів відображені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Результати опитування студентів для визначення стану їхньої підготовленості до формування успішної особистості учнів

Запитання	Так %	Ні %	Частково (іноді) %
Чи поділяєте думку, що необхідно навчатися технологіям (правилам) для досягнення успіху (знати педагогіку успіху)?	60	10	30
Чи вбачаєте зв'язок між сформованістю гнучких навичок (soft skills) і досягненням успіху?	54,4	6,7	38,9
Чи вважаєте досягнення успіху в університеті важливим чинником (передумовою) досягнення професійного успіху?	37,8	13,3	48,9
Чи знаєте визначення таких понять: успіх, успішність, soft skills, hard skills, чинники, теорії досягнення успіху, вимоги до визначення життєвих цілей?	60	2,2	37,8
Чи знаєте способи (форми, методи, технології) і засоби формування успішної особистості студентів в Україні та в зарубіжних країнах?	12,2	27,8	60
Чи знаєте способи (форми, методи, технології) і засоби формування успішної особистості учнів?	22,2	21,1	56,7
Чи здійснювали діагностику якостей, що сприяють успіху?	32,2	43,4	24,4
Чи вважаєте себе успішним?	65,5	7,8	26,7
Чи займаєтеся саморозвитком (виконання вправ, участь у тренінгах, клубах, проєктах, читання книг про успіх тощо) для підвищення успішності?	57,8	5,5	36,7
Чи аналізуєте рівень Вашої успішності?	52,2	10	37,8
Чи аналізуєте чинники досягнення успіху відомих людей?	54,4	14,4	31,2
Чи визначили перспективи (чи визначили цілі) для підвищення рівня успішності?	60	6,7	33,3

Результати дослідження засвідчують необхідність вивчення спеціальних дисциплін на теми успіху або включення відповідних тем про формування успішної особистості учня до змісту нормативних педагогічних дисциплін.

Зокрема, у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка у змісті дисципліни «Освітні технології» вивчається тема «Технологія організації успішної діяльності», а також для студентів пропонується вибірковий компонент «Організація успішної

діяльності» [5]. Ним передбачено проведення й вивчення наукових досліджень щодо формування успішності здобувачів освіти [6].

Під час навчання майбутні вчителі студіюють теми про теоретичні аспекти успіху (трактування термінів та виявлення чинників успішності, доведення взаємозв'язку між матеріальним благополуччям, благодійністю та успішністю), розробляють моделі успішної особистості, здійснюють діагностику успішності та визначають цілі, виконують вправи для розвитку гнучких навичок. Акцентується увага на необхідності формування високої самооцінки та віри в себе (ВСВС) [7, с. 32]. Окремі теми стосуються саморозвитку педагога та способів формування успішної особистості учня.

Нові суспільні виклики зумовлюють зміни змісту дисципліни. Війна – це виклик, який водночас змушує шукати можливості і нові шляхи вирішення наявних проблем. Одне з важливих завдань праксеологічних дисциплін (дисциплін про досягнення успіху) полягає у формуванні готовності студентів до життя в змінених умовах, до забезпечення сталого розвитку.

У Харківському національному педагогічному університеті імені Г. Сковороди вивчається вибіркова дисципліна «Коучингові технології в освіті», «розрахована на всіх здобувачів вищої педагогічної освіти, котрі прагнуть оволодіти практичними інструментами ефективного досягнення цілей у педагогічній діяльності та професійній кар'єрі» [8, с. 65].

Учена Л. Зеленська розкрила суть педагогічного коучингу: «це різновид технології науково-методичного супроводу, система андрагогічних принципів і прийомів, які сприяють розвитку потенціалу особистості та групи людей (педагогічного працівника, педагогічного колективу), а також забезпечують максимальне розкриття й ефективну його реалізацію. Педагогічний коучинг формує такі переконання: «Я живу і дію тут і зараз», «Я маю чітке уявлення про своє майбутнє», «Я є зрілою, самомотивованою особистістю», «Я є частиною рішення», «Я і люди, які мене оточують – це найвища цінність», «Я знаю, що мені робити, і я це зроблю», «Я отримую задоволення від діяльності», «Я визначаю пріоритети і формулюю цілі» [8, с. 65].

Вивчення дисципліни «Коучингові технології в освіті» дає змогу майбутнім учителям «розкрити творчий потенціал для реалізації ідей, що відкривають інноваційні можливості; змодельовати стратегію виходу в «простір рішення», що є базисом формування гнучких навичок (soft skills)» [8, с. 65].

У низці закладів вищої освіти України студенти студіюють «Педагогіку успіху». У процесі навчання ефективними є такі методи: моделювання ситуацій, інтерактивні, кейс-стаді, проєктні, робота в мастермайнд (*mastermind*) групах, портфоліо, гейміфікація, рольові ігри, а також методи формування критичного мислення, творчої особистості тощо. Водночас зберігає актуальність ідея Ю. Козловського, О. Білик про «створення банку методів для задоволення запитів практики» [9, с. 110].

Як засвідчує аналіз досвіду викладання дисциплін, спрямованих на розвиток успішності майбутніх учителів, доцільно і в майбутньому розробляти нові інтегровані курси, які передбачають використання знань із педагогіки, психології, історії України, філософії тощо задля формування успішної особистості учнів. Ще одним важливим завданням таких курсів є відстеження зв'язку між успішністю людей та сталим розвитком суспільства.

Висновки. Актуалізація проблем успіху на тлі сучасних суспільних викликів зумовила необхідність підготовки майбутнього вчителя в закладах вищої освіти до формування успішної особистості учнів. Аналіз результатів анкетування засвідчує, що студенти усвідомлюють необхідність вивчати технології успіху, аналізують чинники досягнення успіху відомих людей, здійснюють саморозвиток та визначили перспективи для підвищення свого рівня успішності [10]. Водночас майже кожен четвертий студент не знає способів і засобів виконання цього завдання, а також, як самому стати успішною особистістю.

Формування успішної особистості – це складний процес, реалізація якого вимагає застосування системного підходу. Його втілення можуть забезпечити центри і клуби університетів (Клуб успішних людей, Центр лідера, Центр розвитку успішності та громадської свідомості тощо), інтегровані курси (зокрема вибіркові компоненти), як-от: «Педагогіка успіху», «Організація успішної діяльності», «Коучингові технології в освіті» тощо, – досвід вивчення яких існує в низці ЗВО України. Окрім того, доцільно студіювати окремі теми про формування успішного учня в нормативних педагогічних дисциплінах. Ефективними є методи моделювання ситуацій, інтерактивні, кейс-стаді, проєктні, портфоліо, рольові ігри тощо, проте доцільно розробляти і нові способи навчання для створення банку методів.

Важливими ідеями, що простежуються в процесі дослідження, є забезпечення взаємозв'язку між заможністю і моральністю, між формуванням успішної особистості та поступом держави; між успішністю людей та сталим розвитком суспільства.

Література:

1. Романовський О. Г., Михайличенко В. Є., Грень Л. М. Педагогіка успіху: підручник. Харків: НТУ «ХП», 2011. 322 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/5ffecf3a-c9ee-45de-9e57-b83f5826176a/content>
2. Yankovych O., Binytska K. Preparation of future masters of elementary education to the formation of a successful personality of junior schoolchildren. Human studies. Series of «Pedagogy». 2019. № 8/40. P. 43–56. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13399>
3. Козьменко О. І. Підготовка успішної людини в закладах вищої освіти США (друга половина XX – початок XXI століття): дис. ... д-ра пед. наук, 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» (011 – Освітні, педагогічні науки). Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Київ, 2021. 564 с. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Dysertatsiya-Kozmenko-O.I.-17.04.2021.pdf>

4. Самойленко О., Брюховецька І., Штайнер Т. Педагогічні умови формування soft skills у майбутніх педагогів у процесі професійно-педагогічної підготовки. *Молодь і ринок: наук.-пед. журнал*. 2024. № 10 (230). С. 56–60. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/314178/305640>

5. Янкович О. І. Технологія організації успішної діяльності у системі педагогічної підготовки майбутнього вчителя. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2006. № 4. С. 34–38.

6. Tereshchuk H. V., Kuzma I. I., Yankovych O. I., Falfushynska H. I. The formation of a successful personality of a pupil in Ukrainian primary school during media education implementation. *Cloud Technologies in Education. Proceedings of the 6th Workshop CTE 2019. CEUR Workshop Proceedings*. 2019. Vol. 2433. P. 145–158. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2433/paper08.pdf>

7. Kubiczek B. *Metody aktywizujące. Jak uczyć uczniów uczenia się?* Opole: Wydawnictwo NOWIK Sp., 2009. 158 s.

8. Зеленська Л. Формування у майбутніх учителів навичок soft skills у процесі викладання навчальної дисципліни «Коучингові технології в освіті». *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2021. С. 59–68. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2021.4.06>

9. Козловський Ю., Білик О. Особливості методів навчання майбутніх докторів філософії у галузі наук про освіту. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конференції (16–17 квітня 2019 р., м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. Т. 1. С. 108–111. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D1%82%D0%BE%D0%BC-1.pdf>*

10. Ruban M. The clergy of the orthodox reformation confessions and preconditions of institutionalisation of the Moscow Patriarchate dioceses in the Donbas (at the beginning of the 1920s – mid-1950s) // *Східноєвропейський історичний вісник [East European Historical Bulletin]*. – Дрогобич, 2022. – Вип. 24. – С. 112 – 122. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.24.264747> https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=36zIqA8AAAAJ&citation_for_view=36zIqA8AAAAJ:RHpTsmoSYBkC

References:

1. Romanovskyi, O. H., Mykhailychenko, V. Ye. & Hren, L. M. (2011). *Pedahohika uspikhu: pidruchnyk [Success Pedagogy: a textbook]*. Kharkiv: NTU «KhPI». Retrieved from <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/5ffecf3a-c9ee-45de-9e57-b83f5826176a/content> [in Ukrainian].

2. Yankovych, O. & Binytska, K. (2019). Preparation of future masters of elementary education to the formation of a successful personality of junior schoolchildren. *Human studies. Series of «Pedagogy»*, 8/40, 43–56. Retrieved from <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13399> [in English].

3. Kozmenko, O. I. (2021). *Pidhotovka uspishnoi liudyny v zakladakh vyshchoi osvity SShA (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittia) [Training of a successful person in institutions of higher education in the United States of America (the second half of the XXth – beginning XXIst century)]*. *Doctor's thesis*. Kyiv. Retrieved from <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/Dysertatsiya-Kozmenko-O.I.-17.04.2021.pdf> [in Ukrainian].

4. Samoilenko, O., Briukhovetska, I. & Shtainer, T. (2024). *Pedahohichni umovy formuvannia soft skills u maibutnikh pedahohiv u protsesi profesiino-pedahohichnoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the formation of soft skills in future teachers in the process of professional and pedagogical training]*. *Molod i rynek: nauk.-ped. zhurnal – Youth & Market: scientific-pedagogical journal*, 10 (230), 56–60. Retrieved from <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/314178/305640> [in Ukrainian].

5. Yankovych, O. I. (2006). Tekhnolohiia orhanizatsii uspishnoi diialnosti u systemi pedahohichnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia [The technology of organization of successful activities in the system of future teacher's pedagogical training]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Pedahohika – Scientific Notes of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Ser. Pedagogy*, 4, 34–38 [in Ukrainian].

6. Tereshchuk, H. V., Kuzma, I. I., Yankovych, O. I. & Falfushynska, H. I. (2019). The formation of a successful personality of a pupil in Ukrainian primary school during media education implementation. *Cloud Technologies in Education. Proceedings of the 6th Workshop CTE 2019. CEUR Workshop Proceedings*, 2433, 145–158. Retrieved from <http://ceur-ws.org/Vol-2433/paper08.pdf> [in English].

7. Kubiczek, B. (2009). *Metody aktywizujace. Jak uczyć uczniów uczenia się? [Activity-based methods. How to teach students to learn?]*. Opole: Wydawnictwo NOWIK Sp. [in Polish].

8. Zelenska, L. (2021). Formuvannia u maibutnikh uchyteliv navychok soft skills u protsesi vykladannia navchalnoi dystsypliny «Kouchynhovi tekhnolohii v osviti» [Forming soft skills in future teachers in the process of teaching the discipline 'Coaching Technologies in Education']. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy – Theory and practice of social systems management*, 59–68. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2021.4.06> [in Ukrainian].

9. Kozlovskiy, Yu. & Bilyk, O. (2019). Osoblyvosti metodiv navchannia maibutnikh doktoriv filosofii u haluzi nauk pro osvitu [Features of teaching methods for future doctors of philosophy in the field of sciences on education]. *Innovatsiyni rozvytok vyshchoi osvity: hlobalnyi, yevropeyskyi ta natsionalnyi vymiry zmin: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. Konferentsii (16–17 kvitnia 2019 r., m. Sumy) – Innovative development of higher education: global, European and national dimensions of changes: materials of the V International scientific and practical conference (16-17 April 2019, Sumy) (pp. 108–111)*. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. Retrieved from <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D1%82%D0%BE%D0%BC-1.pdf> [in Ukrainian].

10. Ruban M. The clergy of the orthodox reformation confessions and preconditions of institutionalisation of the Moscow Patriarchate dioceses in the Donbas (at the beginning of the 1920s – mid-1950s) // Східноєвропейський історичний вісник [East European Historical Bulletin]. – Дрогобич, 2022. – Вип. 24. – С. 112 – 122. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.24.264747> https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=36zIqA8AAAAJ&citation_for_view=36zIqA8AAAAJ:RHpTsmoSYBkC

Журнал

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 3(49) 2025

Формат 60x90/8. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд. 11, оф 68, м. Київ, 04070.